

Handläggare: Christer Blomkvist
Telefon: 08 - 508 33 689

Till
Utbildningsnämnden
2010-11-18

Rapporter om obligatorisk särskola och gymnasiesärskola

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

1. Godkänna de bilagda rapporterna.
2. Uppdra åt förvaltningen att analysera styrkor och utvecklingsområden i rapporterna samt att återkomma med förslag i verksamhetsplan 2011.

Thomas Persson
Direktör

Johanna Engman
Avdelningschef

Bakgrund

Obligatorisk särskola

Den obligatoriska särskolan består av grundsärskola och träningsskola. Det ingår i grundskoleinspektörernas och skolbarnsomsorgsinspektörernas uppdrag att inspektera den obligatoriska särskolan. Eftersom i stort sett alla elever i den obligatoriska särskolan i staden finns på skolenheter som primärt bedriver grundskola ingår särskoleverksamheten i inspektioner av grundskolor. Det finns dock vanligen inte möjlighet att göra någon djupare genomlysning av

särskoleverksamheten vid sådana inspektioner, som domineras av grundskolans frågor.

Därför har under vårterminen 2010 särskilda inspektioner av den obligatoriska särskolan gjorts vid 22 skolor. Inspektörernas bedömningar har redovisats i skolrapporter för var och en av dessa skolor. Dessutom har inspektörerna gjort en samlad analys av inspektionerna i en särskild rapport som redovisas i detta ärende.

En motsvarande inspektion av den obligatoriska särskolan i Stockholm har gjorts vid ett tidigare tillfälle, läsåret 2004/2005.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolan erbjuder nationella och specialutformade program som är yrkesförberedande samt individuella program med yrkesträning och verksamhetsträning. Utbildningen är fyraårig och omfattar minst 3600 timmar.

Det ingår i gymnasieinspektörernas uppdrag att inspektera gymnasiesärskolan. Till skillnad från grundskole- och skolbarnsomsorgsinspektörerna granskar inte gymnasieinspektörerna särskolans verksamhet, när de inspekterar en gymnasieskola som även har gymnasiesärskola. Orsaken är att gymnasiesärskoleverksamheten på de gymnasieskolor där sådan finns har så stor omfattning och skiljer sig i så hög utsträckning från gymnasieskolans verksamhet, att detta inte skulle vara möjligt inom ramen för den inspektionstid som är avsatt för en skola.

I stället har gymnasieinspektörerna under läsåret 2009/2010 under två veckor genomfört en särskild granskning av samtliga i Stockholm belägna gymnasiesärskolor, fem kommunala och två fristående, samt tre gymnasieskolor som har ett fåtal individintegrerade särskoleelever. Den samlade bedömningen om verksamhetens kvalitet på dessa skolor har inspektörerna gjort i en rapport som redovisas i detta ärende.

Rapporten om gymnasiesärskolan färdigställdes under vårterminen och har föredragits för ansvariga tjänstemän samt publicerats på stadens hemsida. Förvaltningen har gjort bedömningen att det har varit lämpligast att redovisa rapporten för nämnden tillsammans med rapporten om den obligatoriska särskolan, vilket är orsaken till att redovisningen görs först nu.

En motsvarande granskning av gymnasiesärskolan gjordes läsåret 2004/2005.

Sammanfattning av inspektörernas bedömningar

Inspektörerna bedömer att eleverna i såväl den obligatoriska särskolan som gymnasiesärskolan i de flesta fall trivs och känner trygghet. Personalen gör ett bra arbete för att säkra att målen inom området normer och värden uppnås. Om kunskapsuppdraget är bedömningarna mer skiftande.

Om den obligatoriska särskolan skriver inspektörerna att det kunskapsmässigt görs ett mycket gott arbete på de flesta skolor, särskilt med eleverna på individnivå. De individuella utvecklingsplanerna är mycket väl utformade och lärarna har goda kunskaper om elevernas utveckling. Dokumentation kring elevernas framsteg är i de allra flesta fall mycket god. Det utvecklingsarbete som genomförts i staden om kunskapsbedömning och kravnivåer har bidragit till ökat kunskapsfokus. Det bedrivs en mycket målmedveten och bra undervisning med fokus på kunskap av engagerade och kunniga pedagoger, skriver inspektörerna.

Bland det som bör utvecklas i den obligatoriska särskolan nämner inspektörerna att det behövs bättre rutiner för när åtgärdsprogram ska upprättas. Det är vanligt att skolan uppfattar det som att eftersom särskoleelever i sig har särskilt stöd, behöver åtgärdsprogram inte skrivas. Enligt särskoleförordningen ska åtgärdsprogram dock upprättas om en elev behöver särskilt stöd för att nå särskolans mål. Vidare anser inspektörerna att behovet av talpedagogiskt stöd behöver utredas. De menar också att samverkan och integrering mellan grundskola och särskola bör öka.

I rapporten om gymnasiesärskolan skriver inspektörerna att det finns stora kvalitetsskillnader mellan skolorna när det gäller kunskapsuppdraget, så stora att man kan tala om bristande likvärdighet. Många skolor är inte tydliga med kunskapsuppdraget, vilket gör att kvaliteten blir skiftande och att verksamheten ibland blir mer inriktad på omsorg än på att för varje elev ta fasta på individens potential och förmåga till maximal kunskapsutveckling.

Inspektörerna gör analysen att när en gymnasiesärskola har goda kunskaper om skolformen och god kontroll på regelverket, blir också kvaliteten bättre inom de flesta av läroplanens målområden såsom kunskaper och lärande, normer och värden, bedömning och betyg och förberedelse för vuxenlivet.

Inspektörerna uttrycker bekymmer för det fåtal elever som går individintegrerade i gymnasieskolor där det finns mycket få eller inga andra gymnasiesärskoleelever. De får enligt inspektörernas bedömning i flera fall inte en utbildning som är utformad i enlighet med gällande regelverk.

Inspektörerna lyfter också fram korttidstillsynen och de personliga assistenternas roll som problematiska områden med anknytning till den obligatoriska särskolan,

men även beträffande gymnasiesärskolan finns enligt inspektörerna problematik kring de områdena. När det gäller de personliga assistenterna handlar det om att de är anställda av föräldrarna, vilket innebär att rektorn inte har någon beslutsrätt över dem, varför det kan bli gränsdragningsproblematik. Korttidstillsynen är till för barn och ungdomar över 12 år, och förläggs ofta till den skola där eleven går. Beslut om korttidstillsyn tas av LSS-handläggare. Det tycks inspektörerna som om ansvarsfördelningen är otydlig mellan socialtjänsten och skolan både när det gäller ersättningen till verksamheten och dess kvalitet, som varierar ganska kraftigt.

Ett gemensamt problem för den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan, som inspektörerna har identifierat, är att skolformerna lever ett undanskymt liv i skuggan av grundskola respektive gymnasieskola. Detta gäller både på skolnivå och på förvaltningsnivå. Det visar sig bland annat genom att särskolan ibland inte nämns alls i arbetsplaner och kvalitetsredovisningar och i de flesta övriga fall endast ges ett mycket litet utrymme. Detta är ett uttryck för att särskolan endast i begränsad utsträckning, eller inte alls, synliggörs i det systematiska kvalitetsarbetet.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta att godkänna denna redovisning, att uppdra åt förvaltningen att analysera styrkor och utvecklingsområden i rapporterna samt att återkomma med förslag i verksamhetsplan 2011.

Bilagor

1. Rapport om obligatorisk särskola
2. Rapport om gymnasiesärskola